

לפני 25 שנה

מסכי בתי-הקולנוע. בעמוד האחורי של השבועון הופאה תמונת עילית הפרט, פלוויית תמונות מתוכו. אנב, "ארבעה בגיפ" הוקרו לפני שבועות מיספר, בהקרנה חוזרת, בטלוויזיה הישראלית.

גליון "העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנה בדיוק, הקדיש כתבת-תחקיר בת שלושה עמודים תחת הכותרת "האיל-מיה ודבר". הכתבה דנה בכתיבת-ספר תליאכיוי לחרשים ולאיל-מיה, שבו משתדל קומץ זעום של מורים לתקן את עיול הטבע. בגליון "העולם הזה" לפני 25 שנה הורחב מדור "במרחב" על-פני שני עמודים שלמים, והוקדש לשתי כתבות ממוצות על הנעשה בתוך שתיים ממדינות המרחב: תורכיה ומארוקו. בשער הגליון תמונתו של שחקן ה"קאמרי" יוסף ירון הלוקחה מן הפרט, "ארבעה בגיפ" שיצא באותה תקופה אל

לכל הארצות פרט לגרמניה * גם על שר-האוצר

לעמוד בתור כמו כולם * מי נבש את יפן

* האיש שהאשים את בגין כ"פושע-מילחמה"

"העולם הזה" 731 תאריך: 1.11.51

טיביים מבית לבית, נקודות-ההחממה בערים ובמושבות. אם יצליח המבצע, ישפיע הלחץ על משרד-החוץ לוותר על תוכניתו בדבר משא-ומתן לקבלת בצע-כסף, ומשה שרת יחזור בו מהפרת הבטחתו בישיבת הכנסת הידועה. בזמן הדיון הכספי על השילוח מים: "לא ייתכן כל מגע ישיר עם גר-מניה".

אנשים

כאשר בכור שיטריית הפך כשר לישית שרימישטרה, חיכה לו תפקיד יוצא דופן: תושב שכונה רמת-גנית. שנתקל בסירוב תחנת-המישטרה המקומית לסלק נחש מחצרו, צילצל אל שרי-המשטרה, ביקשו להתערב בדבר. כעבור הציישה הופיע שוטר מזויין בתת-מקלע בחצר המתלונן, והשמיד את הנחש.

בהופיע שר-האוצר אריעזר קפ"ן, ביכות היותו חבר הסתדרות העובדים וזקוק לרופא-שיניים, במירפאת קופת-החולים ירושלמית, הוא נתקל בתור של אנשים שלא ניאיתו לסידור שלפיו יתקבל השר על-פי הזמנה מוקדמת. צעק אחד האנשים: "הוא יכול ללכת לרופא פרטי!"

מלבד ניתוחים-כלכליים של נאום שרי-המיסחר-והתעשייה ד"ר רב יוסף, גילה עיתונאי אחד עדות נאמנה לביקורתו המקומדת של ראש-הממשלה. בכל הנאום חסרה מילת החיבור, את, כמקובל בכל נאומי ראש-הממשלה.

השבוע נתקל ישראל רוקה, ראש עיריית תליאביב, בגל מיכתב-מחאה של בתי-החינוך של העובדים. שתחזיר חלק מי250 כרכי הספר "כיבוש יפו" (תיאור התקפת אצ"ל על מנשיה) שציווה לחלקם בין סיפריות בתי-הספר. הנימוק: "הספר רים מהללים את כת הפורשים".

אותה שעה זכה מנחם בגין, ש-סיפרו "המרד", יצא לאור בתירגום אנגלי, בשבחים כראש האירגון הצבאי הלאומי, מעורבים בביקורת קטלנית. חבר הפרלמנט הבריטי, יוצא-ארץ קרופמן, שנחשב כמומחה לענייני ישראל מאז היותו חבר הוועדה האנגלו-ארמיקאית, הישווה את עורד-הדין הפולני - ששירת כקורפוראל בצבא, ונטל לידיו את הפיקוד על האירגון הצבאי הלאומי - לפושע-מילחמה מסוג הגנרלים הגרמניים.

בהשיג הפרופסור אריעזר ליפא סוקניק, ארכיאולוג ואבי הרמטכ"ל יוגאל ירין 8500 דולר (3000 לירות ישראליות) מאבא הלל סילבר... להוי צאה עיברית ואנגלית של המגילות הגנוזות, שהן פרי תגליתו, מסר את המטבע הזר למשרד-האוצר. אך השבוע זכה הפרופסור ביחס מיוחד, כאשר האוצר הקציב מטבע זר להשלמת התמונות בלונדון, למרות הסירוב הכללי להקצבת מטבע זר, על-מנת לרכוש מזון בסיסי לתושבי המדינה.

דויד בן-גוריון. באותה תקופה היה החינוך מופצל בין הגושים הפוליטיים, ולהסתדרות היתה מערכת-חינוך שתתרכז ב"בתי-החינוך". מאותה תקופה נותר ה"חינוך הדתי-ממלכתי" הנתון בידי המפד"ל, ו"החינוך האגודתי" המתנהל על-ידי אגודת-ישראל. קרוסמן היה מייסדו של השבועון הבריטי, ניו סטייטמנט, ונדע מאוחר יור-תר כאחד ממנהיגי של מיפלגת ה"לייבור". מנהיג הוודי ארצות-הברית במשך תקופה ארוכה.

הכריו חרם על כל משא-ומתן. החלטה דומה קיבלה גם אגודת-הסופרים. מרכו בית"ר בתליאביב החליט שאין די ב"הפי-גנות נגד ההחלטה" ויצא במסע כרוזותי קיר, שלה את חבריו בוזגות-וזוגות אל משרד-החוץ בקרייה, אל הוועד-הרפועל של ההסתדרות ברחוב אלנבי, אל ביתו של ראש-הממשלה בשדרות קרני-קיימת.

היישוב התחלק לשתי אסכולות מנוגדות. המעשיים ביניהם נטו לרעיון קבלת שי-לומים בתקופה שמצב המדינה יכול לשמש תירוץ ללקיחת מטבע זר גם מהשטן עצמו. האחרים זעקו: "לא נמכור את דם מיש-פחותינו במארים עלובים".

16 איש נענו למודעה שהופיעה בחרות וקראה לאסיפה שתארגן את הצד המיני-הלתי של מיבצע-ההחממה ההמוני נגד משא-ומתן ישיר עם גרמניה.

אהוד ממושקף, בעל לשון רהוטה ושור-ספת, ישב ד"ר יעקב רובין, עורך חרות, ומזכיר תנועת החרות, מאחרי שולחנו וגילגל בדברים שהדירו את שנתו שבועות וימים. הוא החליט להקים "ועד על-מפלג-תי עם אישי ציבור מכל החוגים והשכבות, למניעת מגע ישיר והכרה מדינית בגר-מניה".

כוננת התעמולה, שסיימה יוותר במיב-צעה-החממה המוני, היא יותר מאשר הפגנה סתמית נגד "התחרפה למדינתנו שהיא הת-נכרות לצוואת-הגנקס של מיליוני הטבוחים למישפחותינו, פרצה במוסר הציבור שתג-רום לתוספת ירידת מוסר במדינה, שטופה להכריח את אחרית האחריות הציבורית והרגש הלאומי".

בדעתו של ד"ר רובין להקים מיפקדת מיבצע בכל רחבי הארץ, לארגן ועדים ציבוריים, אירגוני עולים, סיוורים קולק-

מישרד-החוץ שכן באותה תקופה בקרייה בתליאביב, מאחר שכל הנציגות הזרות בארץ לא הכירו בירושלים כבירת ישראל.

יומן, "תנועת החרות" שהופיע באר-תה תקופה, נפשת את הרגל מאוחר יותר.

אך על חטא חייב לבוא עונש. משום שתושבי המעברה סירבו להתגורר בבדונים בעלי דופן בודדת, החליטה מחלקת-הקלי-טת של הסוכנות היהודית שלא להקים במעברה בדונים בעלי דופן כפולה.

אירגונים

סימלי הטומאה הכשרו

משך שתיים-עשרה השנים האחרונות, מאז החל הרצח המאורגן של שישה מילי-יוני יהודים, נשא היישוב משטמה, עויינת יותר מכל אומה אחרת, לגרמנים בשל גרמניותם. נוכח סיפורי-הזוועה הפכו אד-מת גרמניה והגוע הגרמני לסימלי-טומאה. משהפך היישוב מדינה והמוסדות ממ-שלה, ניסתה האחרונה, משך שנים, להת-עלם ממציאותה של גרמניה על-פני כדורי-הארץ. על דרכונים ישראלים, שהוצאו על-ידי משרד-העלייה, הוטבעה חותמת: "לכל הארצות פרט לגרמניה". בתחילת החודש פורסמה לפתע (אסכי לאחר משא-ומתן ממושך עם הגהלת הסוכנות היה-רית ונציגה נחום גולדמן) הכרזה מטעם קאנצלר בון ד"ר קונראד אדנאור, שהכריז כי ממשלת בון והעם המערב-גרמני מוכנים להתפשר עם מדינת ישראל והעם היהודי על-ידי מתן פיצויים, שבני-רוחקליון, מיש-רד-החון ניסח תשובה, הריצה לבית-החור-לים הרסיני בניו-יורק, אל משה שרת שאושפו שם. שרי-החון הוסיף עליה מיספר מחמאות דיפלומטיות והבטיח לעיין ב-דבר.

גם שודחנות רחוב. הפגנות של גופים מאורגנים נגד התוכנית כולה החלו בניו-יורק, שעה שהוועד היהודי-ארמיקאי

בשנים הראשונות לכינון המדינה, מולאו כמה מתפקידי משרד-הפנים, בני-הם טיפול בדרכונים, על-ידי משרד-ה-עלייה.

העם

מעז יצא סוכר

האורח ישב ליד הרדי, האזין לתוצאות הבחירות בבריטניה, ומשך בכתפיו כששמע שמפלגת-העבודה * סולקה מן השילטון. לרגע קט עלה על דעתו מה עצום המרחק שערך בשנים כה מעטות. שר לפני ששה שנים הקשיב אותו אורח בנשימה עצורה לדיעה כי אותה מיפלגת-העבודה הגיעה לשלטון בבריטניה. ליבו נאה בתקוה: עתה יסתדר הכל, יתנו כמה אלפי סרטיפיקטים... שאלה גדולה היא אם היתה קיימת מדינת ישראל בשנת 1951 לולא נבדה מיפלגת-העבודה בהבטחתיה בצורה כה גסה ב-1945. כיום יכול היישוב רק להודות לה על כך, ולומר שמעז יצא סוכר, או לפחות סכאריין.

המעמד השני

ריקוד הבדונים השיכורים

"מה היה כאן? רעידת אדמה?" שאלה זו התעוררה אצל רבים מעובדי כביש הרצליה, בפניה הצפונית של המחנה, שרי-רה אווירה שהזכירה את ציוריו של מארק שאגאל: העיירה היהודית במינר-האיר-פה. ריקוד של בדונים שיכורים, הפוכים בחלקם על גנותיהם, קרועים ודלתות הנפי-תחות השמימה.

הרוחות של תושבי האוהלים באותה מעברה היו טועות. הבדונים היו מאכות גרועה. במקום שיהיו בעלי דפנות כפולים, דומים אלה שהיו זוכים בהם התושבים הוותיקים יותר של אותו יצור-לאיים בין אוהל וצריף הקימה הסוכנות הפעם, כנר-אה מחוסר-חומרים, בדונים בעלי דופן כר-דת. הבד להכנת הבדונים נלקח מאוהלים שלא היו עוד ראויים לשימוש, והיה מת-פורר בידיים.

כיוון שיותר קל להילחם בבדונים מאשר באיתני-הטבע החורפיים, התקפסו הבדו-נים, כחמישים איש שילהבו איש את רעהו, עלו על שכונת הבדונים והרסוה. למחרת הופיעה המישטרה, באיחור של 24 שעות, בשעה אחת לפנות-בוקר. השיט-רים אסרו ארבעה עולים, והלכו. כיוון שחושבי המחנה לא הורשו לצאת מבדון ניהם בזמן ביקור המישטרה במחנה נפוצה דיעה בין דייריו שהארבעה נאסרו על סמך חשד בהשתייכות לקומוניזם.

בבוקר צעדו 400 אנשים מריילב לעבר תחנת-המישטרה בכפר-סבא, ותבעו לשחר-רר את חבריהם. המישטרה סירבה, ואיימה לפזר את ההפגנה בכוח. על-פי החלטת ועד המעברה התפזרה לה ההפגנה. שינים מהנאצים שוחררו מייד, והיתר ישבו ארבעה ימים בכלא, ובזאת חוסלה הפרשה.

הכוונה למיפלגת ה"ליבור" שעלתה לראשות הממשלה בבריטניה בהנהגת קל-מנט אטלי, עוד קודם שנדמו תוחתי מיל-חמת-העולם השנייה. תעודות-כניסה לארץ-ישראל בתקו-פת המנדט הבריטי. מירת הסרטיפיקטים היתה להגביל את מיספר היהודים הנכנסים לארץ.

אנחנו נשבור אותו!